

El deute

Un relat de: [Carles Malet](#)

El va despertar la pressió d'uns dits llargs i prims que premien la seva mà amb tendresa i fermesa alhora. Fent un esforç per vèncer la somnolència que li produïen els sedants, l'home va entreveure la figura d'una dona d'edat avançada, dreta al costat del llit i coberta amb un abric a conjunt amb la seva pell bruna i amb uns ulls grans de color maragda que ressaltaven sota una llarga melena platejada.

-Bona nit, estimat -la musicalitat familiar de la veu exòtica de la visitant va despertar en l'home records perduts en el temps-. He vingut a liquidar un vell deute.

Amb una mescla de resignació i defalliment, l'home va reconèixer la figura que havia estat assetjant els seus malsons durant les darreres setmanes.

-Confia que potser te n'hauries oblidat -va sospirar-. Si més no, que no vinguessis tan aviat.

-Em sap greu, però ha arribat el moment -va prosseguir la dona, alhora que extreia d'una butxaca una vella agenda de quartilles de paper, cosides amb tires de cuir-. Ho veus? Ho tinc tot perfectament anotat: Marc Fagès, primera entrada amb data 1 d'abril de 1977.

L'home va observar com la visitant tornava a guardar els documents esgrogueïts a les butxaques interiors del seu abric, i n'extreia amb cura un nou objecte que va reconèixer a l'instant: la clepsidra. Una peça arqueològica d'un valor incalculable que havia presidit el seu dormitori durant anys. Un antiquíssim rellotge d'aigua egipci construït amb dos atuells de terrissa superposats, conformant un rudimentari però eficient aparell per mesurar el pas del temps tot fent passar un volum de líquid entre els dos recipients, a través d'un diminut forat en el receptacle superior.

-Ets una bruixa. Has estat a casa meua! -va deixar anar l'home amb impotència, amb els ulls encara clavats en la relíquia.

-No siguis injust amb mi -va respondre la dona, mentre dipositava amb cura el rellotge d'aigua sobre la tauleta de nit, ben visible entre les fileres de medicaments-. Sols reclamo el que legítimament em pertany.

Immediatament, un finíssim reguerol de fluid va iniciar el traspàs entre els dos atuells. Un flux lent, gairebé imperceptible, a través del forat minúscul a la terrissa mil·lenària. Un degoteig rítmic que va començar a dibuixar petits cercles concèntrics a la superfície del líquid del vas inferior, que s'expandien des del punt d'impacte de cada nova gota. Els ulls del Marc es van concentrar en les dimiminutes ones, vives i hipnòtiques, que van remoure records d'una joventut perduda, gelosament guardats al seu cervell cansat, fins que les imatges d'un matí llunyà, en un país exòtic, es van il·luminar nítidament enmig de la broma piadosa induïda pels sedants.

* * *

El primer encontre amb la visitant havia tingut lloc feia trenta anys. A El Caire, durant el viatge de pas de l'equador de la universitat. Un merescut premi per a una nova promoció de futurs historiadors la majoria dels quals es consideraven preparats ja per engruixir aviat les fileres de l'atur, o assumir el seu destí inexorable com educadors de ramats d'adolescents els coneixements d'història dels quals es limitaven a recitar les dates dels darrers concerts dels grups de rock de moda. Una majoria resignada que, tanmateix, no l'inclouïa a ell. Doncs el Marc no havia escollit la carrera com a mal menor, sinó per pura passió.

La seva fascinació pel passat havia germinat de ben petit, quan, a peu de llit, el pare li feia entrega cerimoniosa d'algun record dels seus viatges de negocis pel Proper Orient, tot relatant-li les meravelles que havia après d'indrets llunyans. S'embadalia escoltant com els fonaments de la nostra civilització havien començat feia milers d'anys entre els rius Tigris i Eufrates, a l'antiga Mesopotàmia, on els sumeris dominaven ja l'escriptura i les matemàtiques. S'estremia quan el pare li revelava, seriós, que la poderosa civilització de la vall de l'Indo havia desaparegut per un canvi climàtic que havia alterat el curs del riu del qual en depenia la seva existència, i que havia acabat amb la poderosa ciutat de Mohenjo-Daro, que, irònicament, volia dir "el turó de la mort". I els ulls se li encenien com guspies escoltant la història de Neferneferuaten-Nefertiti, la reina més poderosa de l'antic Egipte, muller d'Amenofis IV i mare del faraó Tut-Ank-Amon, mentre somiava que, de gran, potser ell arribaria a casar-se amb una dona tant bella com la reina egípcia. Anys més tard, la fascinació infantil va madurar en forma d'un expedient acadèmic brillant en història i arqueologia. I, finalment, el destí l'hauria de portar a explorar els

mateixos indrets que havia trepitjat el pare.

Avui, mentre la resta de companys de promoció es recuperaven encara de la festa de la nit anterior, en Marc havia decidit llevar-se d'hora i esmunyir-se sigil·losament de l'hotel a fi de no perdre ni un valuós segon del viatge per la capital d'Egipte. Un taxi el va deixar en ple centre, entre botigues encara a mig parar, farcides ja de minúscules piràmides clòniques amb gravats de Kheops, muntanyes d'escarabats turquesa, i suposats pergamins originals, probablement engroguits de forma artificial. Va badar entre parades, jugant a descobrir petites relíquies d'artesanía original, ocasionalment amagades entre els milers de reproduccions sense valor, i va deixar que la xafogor embriagadora d'El Caire amarés els seus sentits, mentre regatejava ocasionalment per algun petit fragment d'història inadulterada.

Però, si alguna de les parades havia de copçar la curiositat del Marc, aquesta havia de ser sense cap mena de dubte la "Tenda del Temps", tal com llegia la inscripció en diferents idiomes orientals i occidentals d'una botiga en un xamfrà entre carrerons estrets. Va badar la porta amb cura i des del llindar va observar-ne l'interior. En sengles vitrines de cristall hi reposaven fileres inacabables de rellotges de sol de l'època romana, amb els seus gnòmons de metall curosament polit, erectes enmig de lloses de pedra mil·lenària. Metòdicament arrengrerats i ordenats per volum a les lletges dels expositors centrals, s'exposaven dotzenes de rellotges de sorra del renaixement italià. Mentre, arrengrerats seguint les parets, s'alçaven desafiants una col·lecció de pèndols barrocs de la cort de Lluís XV, en mobles de color faig, caoba i teca, diminuts uns i gegantins els altres, de l'alçada d'una persona. Va progressar lentament cap a l'interior de l'estança, observant amb incredulitat una munió de rellotges de paret contemporanis, amb ànimes vibrants de quars, que tanmateix marcaven ritmes propis, cadascun d'ells interpretant la seva versió particular de la durada d'un segon, des del primer que avançava a un ritme frenètic, entre dues i tres vegades superior al normal, fins el darrer de la seqüència, que a penes movia la busca dels segons un cop cada minut.

Desconcertat per aquella barreja dissonant, eclèctica, d'aparells, va arribar fins al fons de la tenda, on unes cortines de càniam menaven cap a la rerabotiga. La nova estança era una sala austera, gran i en penombres. Massa gran -va pensar immediatament-, anormalment àmplia ateses les dimensions del petit aparador en el xamfrà entre carrerons estrets. Un espai, també, on a diferència de la botiga principal, els protagonistes eren uns pocs objectes delicats, col·locats amb la devoció que només un zelador de museu hagués pogut imaginar. Per tota claror, la rerabotiga disposava d'una finestra rodona alta, encarada al sud, a través de la qual el sol esculpia un feix cònic de llum difosa per la pols en suspensió, que incidia en un majestuós rellotge d'ombres egipci, format per dos prismes de pedra perpendiculars de l'alçada de dos homes, l'un dels quals tenia les marques horàries, mentre l'altre feia la funció d'agulla en projectar la seva ombra sobre el primer. En sengles urnes de vidre, hi descansaven delicades reproduccions en miniatura del rellotge solar egipci, emprats pels antics sacerdots mil·lennis abans de Crist. I, presidint majestuosament el bell mig de l'estança, sospesa del sostre amb un gruixut trenat de càniam, el degoteig rítmic d'una clepsidra fenomenal de més de mil litres de capacitat trencava el silenci sepulcral de l'habitació

-Passa, passa. No tinguis por -Una veu femenina, en un català mancat d'accent, va trencar el silenci xafogós de la botiga.

-Dispensi'm, però és que... no m'imaginava que la botiga fos... tant gran. Des de fora... Bé, m'ha... sorprès -va aconseguir articular un Marc sobresaltat.

-He tingut molts anys per dissenyar aquest modest espai a fi de sorprendre i d'impressionar els meus clients amb alguns dels meus tresors més valuosos. Només cal saber jugar adientment amb l'espai i el temps -va afegir enigmàticament una dona alta i jove, de rostre bru, ulls maragda i melena negra com la nit, que va sortir de la foscor per apropar-se-li-. I, respecte la teva imminent pregunta -va continuar, rient-, he sabut que eres català pel color de la teva pell, la teva forma de vestir i, especialment... per les dades del passaport que t'han robat quan badaves entre les botigues del mercat, i que algú ha llençat després davant la meua porta. Suposo que els lladres anaven buscant documents d'americans, no de pobres espanyols com tu.

Amb sorpresa i desconcert, en Marc va agafar amb dits tremolosos el passaport que li allargava la dona.

-Bé... No sé com agrair-li -va quequejar-. Gràcies altre cop... Crec que ara hauria de marxar, senyora...

-Neith. Pots dir-me Neith. I si malauradament ara tens presa, només cal que tornis a visitar-me un altre dia, amb temps, per comprar algun record de la meua botiga. Així quedarem en pau -va convidar-lo amb una rialla-. I para compte! Un occidental ben plantat com tu ha d'anar amb cura quan bada per aquests carrerons per no deixar-se entabanar o robar!

De tornada a l'hotel, la resta de companys tot just acabaven d'esmorzar i es preparaven per l'excursió organitzada a Giza. Cap d'ells havia reparat en la seva absència. I a cap d'ells va confessar la seva escapada i l'estrany encontre del matí. Aquell dia, però, en Marc va estar més silenciós que de costum. La calor i els suposats efectes secundaris del menjar exòtic van servir de bona excusa per evitar la conversa. Tanmateix, eren el record dels enigmàtics ulls maragda i la melena bruna de la dona que es feia dir Neith els que, minut a minut, s'anaven convertint en un pensament únic. Fins el matí següent, quan empès per la curiositat i atiat per un pessigolleig vigoritzant propi d'una sensació de perill a quelcom desconegut, en Marc va esmunyir-se novament de la resta de companys, en direcció al mercat.

Va dubtar abans d'entrar novament a la botiga, debatin-se entre sentiments d'urgència i de prudència. Va cercar forces badant uns instants amb l'espectacle ridícul que escenificaven prop seu una parella d'americans grassos que regatejaven amb un vell àrab sobre el preu just d'una col·lecció de lloses de terrissa amb gravats cuneïformes. Segons el venedor, els fragments eren originals, contemporanis amb les inscripcions de Behistún, en persa antic, babiloni i elamita, descobertes l'any 1835 per un tal Henry Rawlinson, oficial de l'armada britànica, i que havien permès desxifrar l'escriptura cuneïforme. Uns fragments, però, on fins i tot els ulls d'un aprenent d'arqueòleg com ell aviat hi descobrien relleus cisellats massa angulosos com per haver pogut sobreviure l'erosió del desert durant dos mil·lennis i mig. Abans que l'àrab i els turistes tanquessin el tracte, va inspirar fort i va empènyer la porta de la botiga amb decisió, per ensopegar literalment amb la Neith.

-Ho... hola -va aconseguir quequejar matusserament, sorprès en trobar-se sobtadament a pocs centímetres del cos de la dona-. He tornat per... agrair-li el seu gest d'ahir. Si no hagués estat per vostè, segur que hagués tingut seriosos problemes a la duana de l'aeroport. He pensat que el menys que podia fer era tornar per comprar un record... per la meua promesa. Que té algun rellotge de sorra egipci a bon preu?

-Malauradament els egipcis desconeixien l'art de bufar el vidre, i els rellotges de sorra no van aparèixer fins el segle tercer de la nostra era. Però em sembla que tu ja ho sabies això, i que no has vingut només a comprar una de les meves peces. M'equivoco? -va replicar amb un somriure la propietària de la botiga mentre allargava el braç i agafava amb decisió la mà del jove.

Es va deixar arrossegar en silenci fins la rerabotiga, i no va protestar quan la jove el va convidar a agenollar-se en una catifa molsuda parada sota la clepsidra monumental. Tampoc va badar boca quan la Neith va començar a descordar a poc a poc els botons de la camisa del noi per deixar al descobert les seves espatlles. I va continuar en silenci quan la dona va humitejar les seves mans amb el fluid del rellotge d'aigua gegantí i va començar un lleu massatge per la seva esquena, amb moviments suaus, experts, hipnòtics. Una mescla d'excitació i pànic el mantenia immòbil, mentre una Neith somrient continuava treballant el cos jove, progressivament inflammat pel desig i alhora paralitzat pel desconcert. Només va reaccionar en adonar-se de l'hora al seu rellotge: quarts d'onze. Feia estona que els companys i el guia l'esperarien -va pensar-. D'un salt, va recollir la roba i va córrer cap a la sortida, just per descobrir que les botigues del mercat continuaven encara a mig parar sota les primeres llums del dia, mentre la parella de turistes americans matiners seguia discutint sobre el preu de les lloses de terrissa amb gravats cuneïformes. Es va girar desconcertat mirant de fit a fit la Neith que reia des de la porta.

-No pateixis. Els teus companys no t'hauran trobat a faltar. Però no em facis preguntes ara. Si vols respostes, hauràs de tornar demà a primera hora.

I en Marc va tornar el matí següent. I l'endemà. I la resta de matins mentre va durar el seu viatge per El Caire. Per més hores que passés amb l'enigmàtica jove, sempre acabava tornant a l'hotel abans que els seus companys s'adonessin de les seves absències. Visita rera visita, la Neith va anar desgranant fragments del seu secret, gelosament, amb la mateixa prudència que li revelava els misteris del seu cos, sempre a la cambra dels rellotges egipcis, a l'esguard de la clepsidra que ajustava el seu degoteig rítmic als moviments dels cossos joves, suats i nus. Fins la darrera matinada, un 1 d'abril del 77, quan la Neith va acomiadar-se finalment d'en Marc amb un bes al front, tot fent-li entrega d'una reproducció d'escassament trenta centímetres del rellotge d'aigua sota el qual havien vibrat els seus cossos durant la darrera setmana.

-Fes-ne un bon ús. T'emportes lliurement el meu tresor més preuat. Ja en coneixes les condicions.

* * *

A l'habitació de l'hospital, en Marc continuava amb els ulls clavats en el rellotge egipci, mentre sentia com, lentament però inexorable, la vida s'escapava del seu cos amb cada nova gota de fluid que transitava entre les dues cambres de terrissa.

-Ara fa trenta anys les condicions et van semblar justes i les vas acceptar lliurement. Cada cop que hom fa ús de

la clepsidra, un minut del temps de la resta dels humans es transforma en una hora completa per al gaudi del seu posseïdor i de tothom al seu esguard. A canvi, el rellotge manlleva i emmagatzema cinc hores de vida del seu amo.

-Però, ha passat tot tant de pressa... -va sospirar en Marc mentre els ulls se li humitejaven.

-La vida dels homes no és més que un acte infinitesimalment ridícul al teatre de l'univers. Tanmateix sota l'esguard de la clepsidra has gaudit del privilegi de ser l'amo de l'escàs temps que t'ha estat concedit. Has disposat d'un avantatge sense preu per satisfer la teva cobdícia, fins convertir-te en un dels millors arqueòlegs de la història, mentre fruïes veient com els teus companys envejaven la teva incomprendible capacitat de treball quan a ells les hores d'estudi se'ls esmunyien entre els dits com l'aigua. Has disposat de temps per valorar les teves opcions en moments de crisi o de perill, quan la resta de mortals només disposaven d'escassament uns segons per prendre una decisió. Has fruit dels sentits, deixant que l'explosió de sabor d'un bon vi o dels millors fruits dolços surés a les teves papil·les i embriagués el teu olfacte durant moments inacabables. I has gaudit del privilegi de fer eternes les nits d'amor amb les teves amants, i d'allargar els moments de plaer com cap home podrà mai ni tan sols arribar a somiar. Durant els darrers trenta anys, has gaudit en definitiva de l'oportunitat d'escollir com i quan emprar el teu temps, lliurement, i has decidit manlleva més de cinquanta mil hores al món. L'únic problema és que has acumulat un deute de trenta anys a compte de la teva vellesa.

-Tanmateix, tinc por, Neith. Por de morir. Por de no haver pres la decisió correcta. Mai sabré què vol dir envellir, tenir fills i veure jugar els meus nets. De què m'ha servit al cap i a la fi el temps que he guanyat? -Va continuar, sentint com les forces se li escapaven amb les seves darreres paraules-. I tu també em fas por. Mai em vas voler dir perquè em vas triar a mi, i què hi guanyes amb tot això.

-Estimat -va murmurar la Neith a cau d'orella del Marc-. El teu darrer batec de vida alliberarà la clepsidra de la seva càrrega acumulada i retornarà a l'univers el seu equilibri i el deute temporal que has acumulat. Jo només sóc aquí i avui per completar el cicle- va afegir, alhora que la seva melena platejada s'escampava pel rostre d'en Marc i els seus llavis marcits li besaven el front, tot coincidint amb el darrer alè de l'home i amb el darrer degoteig de la clepsidra.

* * *

Les infermeres i el metge de guàrdia van entrar corrent a l'habitació, alertats pels senyals d'alarma del suport vital de l'home, tot i que sols van arribar a temps per certificar-ne l'hora de la defunció. Crisi cardíaca, llegiria més tard l'informe mèdic.

Al costat del difunt, prement-li la mà amb força, hi seia una jove alta i forta, de no més de vint anys d'edat, de pell bruna, ulls maragda i melena llarga i fosca com la nit.

-Senyoreta... -va començar el metge de guàrdia, un noi jove, ros, de mirada penetrant i maneres educades.

-Neith, em dic Neith, i soc neboda del senyor Fagès. De fet, crec que sóc la seva familiar més propera amb vida -va prosseguir la jove-. El meu oncle mai va tenir temps de casar-se, sap?, sempre obsessionat amb el seu treball, sempre apassionat per l'antiguitat, la història i l'arqueologia.

-Em sap molt greu això del seu oncle, senyoreta Neith. Li importaria acompanyar-me al despatx, per enllestir els tràmits? Per cert, és curiós. Jo també soc un modest aficionat a l'arqueologia, encara que la meua feina no em permet dedicar-m'hi gaire. Sap?, quan m'ha dit el seu nom m'ha vingut immediatament al cap una cita de Plutarc, sobre la inscripció que es diu que presidia l'entrada del desaparegut temple de la Deessa egípcia Neith, a Sais: "Soc tot el que ha estat, el que és, i tot el que serà. Cap mortal ha estat capaç d'alçar el vel que em cobreix".

-Una cita dolça i enigmàtica -va respondre la jove mirant de fit a fit els ulls del metge i esboçant un somriure-. De fet, si vostè és també un amant de les antiguitats segur que puc demanar-li un petit favor. Necessitaria que em guardés durant unes hores una peça d'artesanía que tenia un gran valor sentimental pel meu oncle. Es tracta d'un antic rellotge d'aigua egipci. Una clepsidra, una peça molt especial que el meu oncle sempre portava a prop seu i que no m'agradaria que s'extraviés. Avui no em sento amb forces d'emportar-me-la a casa, però si no li sap greu, passaria a recollir-la demà, pel seu despatx, a primera hora del matí. Li asseguro que no li robaré més d'un minut del seu preuat temps...